

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**H. T. Moraliske Betenckninger, Og Anledninger til et
dydigt Leffnet**

Thott Ottesen, Holger

Oldenburg, 1719

VD18 13387014

Det XXII. Capitel. Vi bör ikke at lade os intage af vrede.

urn:nbn:de:gbv:45:1-14823

ver og de haaret sig ad / som en gang
hver maaned haver forsøgt at lefve udi
fattigdom / og godwilligen ligesom li-
det mangel paa alleting / vaa det de
ikke omsider skulle frygte for det /
som de saa tit og offte hafde prøvet og
fristet.

Det XXII. Capitel.

Vi bør ikke at lade os intage
af vrede.

DEn hafver ikke et frendigt mod /
som lader sig bevege af hvad
uret hannem vederfares : En-
ten er den / som har giort dig noget
imod / mågtigere eller ogsaa ringere
end du er. Er hand ringere end du /
da bør du at spare hannem ; Men er
hand mågtigere end du / da bør du at
spare dig self. Du kand ikke lade see
vissere vidnesbyrd til dit kiække mod /
end at du ikke til vrede lader dig be-
vege af noget iblandt aldt det / som
dig vederfares. Udi den øverste deel
af verden / som er nærmest ved Stier-
nene /

nene / der findes ingen skyer / der høres
 og af ingen storm / eller fornemmes
 til ingen hvirvelvinde / men alting er
 der uden ald bulder og allarm ; Men
 den underste deel af verden den røres
 af torden og liunild. Paa saadan
 maade lefver ogsaa den altid udj rolig-
 hed / som hafver et høyt mod / og udj
 en stille færd og vandring holder det
 inde hos sig self / som ellers kunde
 opvække hannem til vrede. Hand
 er årbar / skikkelig og af en god
 humeur : Af hvilket mand intet skall
 finde hos den / som er altid vredladen.
 Thi den / som er hastig / ifrig og
 harmslagen / er hand ikke ubluefærdig?
 Og hvo er den / som i sin vrede er
 forvirret / og derpaa overfalder no-
 gen / at hand jo ogsaa er aldeles u-
 forskammet ? Hvorledes kand saadan
 en spåge sin tunge ? Hvorledes kand
 hand være mester over nogen af sine
 legems lemmer ? Hvorledes kand hand
 regiere sig self ? Det allerbeste derfor /
 som mand kand giøre / er at gaa i
 raad med sig self / det første mand
 fornemmer det onde begynder at stifke.

Og det er tit at merke og fornemme /
 naar affecterne vilse frembrude: Förend
 sygdommen griber nogen / da gifver
 hun tegn fra sig: Ligesom Storm /
 Regn og uvær haver ogsaa deris tegn
 og forbud for dennem; Ligesaa ere
 Der ogsaa nogle forlöbs tegn for i veien
 for vrede / letfärdighed / og andre saa-
 danne stormende bölger / som slaar
 paa et menniske og plager hans hierte.
 Det gör ikke ret saare godt / at see al-
 ting og höre alting. Der gaar os
 offte meget ont forbi: Og den slipper
 allerbest af dermed / som ey veed
 noget af dennem at sige. Vill du
 ikke være vredladen / da skall du ey
 heller være formeget omhyggelig for at
 vide alting. Den som vil udforske
 alt hvad folk siger om hannem og lede
 effter at udspörge ald ond snak / som
 kand være falden om hannem / endog-
 saa hemmeligen udj hans fienders nær-
 værelse allene / hand paaförer sig self
 urolighed og sorrig. Og mange ere
 dertil / som ellers fortolker alting udj
 en ond meennig / omendskiönt det
 var giort udj en god meennig. Der-
 fore

fore skall mand og sette noget op undertiden til en anden gang / og noget skall mand ikkun lee ad. Og en deel tilgifve og forlade. Breden skall mand tvinge paa mange maader ; En stor deel skall mand altid tage op for latter og skiemt / thj der ligger ikke stor magt paa / hvorledes og paa hvad maade os er vederfareet uret ; Men hvorledes vi haver optaget og overbaaret med de samme. Hvad er Jeg at Jeg skulle tage det saa ilde op / om nogen i nogen maade fortørnede mig noget. Mange har tit og offte tilgifvet og forladet deris frender deris forseelse / skulle Jeg da og ikke forlade nogle Skarns / skødesløse og sladderborne folk deris fortrødenhed. Et barn bør mand at have undskyldt / for sin ungdoms uforstandighed skyld. En kvinde for kionet skyld / en fremmed for hans frihed skyld / sine egne for god omgængelses skyld / og tenke / hand gjorde os nu først imod ; Lader os betenke hvorlengte vi har været gode venner ; hand har tit og offte fortørnet andre tilforn / lader os derfor

det / som vi ellers lenge har hafft i for-
drag. Er hand en ven / da haver
hand giort hvad som hand ville ; Er
hand en uven / da haver hand giort det /
som hand burde : Lader os vige dens
nem / som ere klogere end vi / og la-
der os forlade dennem / som ere da
årligere end vi ; Og hvem det er /
der giør os nogen fortråd / saa lader
os selv svare os saaledes. De allerklo-
geste udi verden kand ogsaa forsee sig
udi meget. Og ingen er saa forsunn-
lig / at hans forsigtighed jo kand slage
hannem feyl. Ingen er saa fuldkom-
men i alting / og saa sindig og betenk-
som / at det jo snart kand komme sig /
at hand kand giøre noget udi hastighed /
som hand siden kand fortryde. Ingen
er saa bauge for at støde og forsee sig /
at hand jo kand falde udi det / som hand
ellers tog sig meget vel vare for : Og
saa skall den og vel kunde taale at li-
de uret / fortråd og spot af andre / som
vil betenke sig paa / at der er ingen til /
som haver saa stor magt og myndighed /
at hand jo undertiden kand lide fortråd
og uret. Og dersom vi vilde vel be-
tenke

tenke os udi sagen / förend vi bleve vreed-
 de / da skulle vi ogsaa letteligen kiende
 mange fri for uretten : Thi det beste
 raad og middel imod vrede er / at vi
 slutter ikke noget for tiden. Men nu
 lader vi strax den onde natur regiere
 os / og siden i hvor ringe det end monne
 være / som os haver operret / saa bli-
 ver vi dog altid ved det samme / paa
 det vi ikke skulle synes at hafve begyndt
 noget uden aarsag ; Og det / som er
 end da det allerverste / vi ere des meere
 haardnakkede udi vores vrede / fordi
 vi haver ikke billig aarsage dertil / og
 vi holder end fast derved / og lader
 hende blive jo større og større / aldeles
 ligesom det skulle være os et vist tegn
 til at mand hafde aarsag til at være
 vreed / naar mand bliver vreed uden
 maade. Hvor var det langt bedre at
 see til aarsagen og oprindelsen i sig self /
 hvor aldeles ringe og skrøbebig hun
 monne være ! Det som mand erfarer
 udi de umåsende bister / det maa mand
 ogsaa fornemme hos menniskene. En
 Tiur kand blive galen / naar hand seer
 er röt klåde / af skyggen kand en for-
 giftig

giffdig slange blive vreed / og formes
 delst et hvidt klæde operres løfven og
 bjørnen : Lige det samme hendes ogsaa
 de urolige og daarlige hofveder. De
 lader sig offte af en ringe mistanke
 saaledes indtage / at de endogsaa under
 tiden kalder og optager temmelige vel
 gierninger for uret og skade. Troe mig
 derforre ikkun / at det er ganske en rin
 ge ting / som vi ikke i ringe maader
 skall fortørnes over / ikke anderledes
 end om det / som smaa børn kommer
 op og trettes om. Vi bør ikke alleniste
 holde maade med vores vrede / men
 endogsaa gandske og aldeles skille os
 ved hende : Thi hvorledes kand mand
 dog holde det udj tvang / som ondt
 monne være. Dog kunde vi vel nogen
 ledes / dersom vi ellers ville / beslitte os
 derpaa / og tage os nogen umage derfor.
 Og ingen ting er tiensligere til saadant /
 end at vi betenker at vi ere dødelige.
 En hver bør at sige baade til sig selv
 og til en anden : Hvad gavn hafve vi
 deraf / at vi bære vreden saalenge / som
 den skulle vare til åvig tid / effterdj vi
 dermed spilde voris korte lif og lefnet !
 Hvorfore

Hvorfore kives vi og trettes? Hvorfore søge vi os splid og ueenighed? Thi den fienskab og det uslykkelige had / som vi bære til hin anden / kand en hid sig feber eller anden legemlige svaghed snart formeene os at kunde bære / og naar vi ere allerhidsigst udi vores vrede / da kand døden rykke os herfra ; Hvorfore stormer og raser vi da saa / og ere saa oprørke / og giøre os self vores lif og lefnet uroligt? Saa snart som en mand kand vende en haand omkring / som mand pleyer at sige / saa hastigt kand det og være med vores Ende deligt.

Det XXIII. Capitel.

Den rette armod og fattigdom er en Moder til meget gavn og gode.

Nogen kand lefve sikkerligen og rosligen / som formeget tenker paa at formeere sin rigdom; Men hand er en stakkell om hand en raadde for alld verden. At hafve sanket megen